İlham Əliyevin qətiyyətli siyasəti Ermənistanı yeni reallıqlarla barışmağa məcbur edir

Səməd SEYİDOV: "Azərbaycanın inkişafı, güclü dövlətə çevrilməsi və torpaqlarını azad etməsi ölkəmizə xaricdən olan baxışları da yeniləyib"

Vətən müharibəsindən sonra tamamilə yeni tarixi mərhələyə qədəm qoyan Azərbaycanın regional və qlobal mövqelərini daha da gücləndirməsi respublikamızı xarakterizə edən əsas reallıqlardan biridir. Bu mərhələnin əsas cəhətlərindən biri Bakının 44 günlük müharibədə yaratdığı reallıqlardan irəli gələrək öz milli maraqlarını inamla təmin etməsidir. Bu sırada Ermənistanın sülhə məcbur olunması istiqamətində atılan addımlar göstərir ki, Prezident İlham Əliyev ölkəmizin uğurlarını qətiyyətlə təmin edir. Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin sədri, Avropa Şurasının Parlament Assambleyasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri Səməd Seyidovla müsahibəmiz də bu mövzudadır.

- Səməd müəllim, müharibə günlərində olduğu kimi postmüharibə dövründə də Azərbaycan uğurlarını davam etdirir. Azərbaycan müharibədən sonra həm də yeni dövrə daxil olub. Bilmək istərdik bütün bunların fonunda Azərbaycana beynəlxalq səviyyədə nə cür münasibət formalaşıb?

-Tamamilə düzgün qeyd etdiniz ki, bu gün Azərbaycan uğurlarını davam etdirir və müharibədən sonra yeni mərhələ başlayıb. Bu barədə danışmazdan əvvəl Azərbaycanın son illərdəki nailiyyətlərinin tamamilə yeni səviyyəyə, mərhələyə yüksəlməsinin bir neçə faktorla bağlı olduğunu qeyd etmək istərdim. Onların içərisində ən vacib məsələlərdən biri xalqımızın özü, müdrikliyi, seçdiyi yol, gələcəyini və taleyini doğru müəyyən etməsi ilə bağlıdır.

Azərbaycan xalqı müstəqilliyini bərpa edəndə seçim qarşısında idi. Həmin vaxt xalq onun öz yolundan sapmasını, yanlış istiqamətdə getməsini istəyən qüvvələrə belə hansısa səviyyədə inanmaq istədi. Lakin aydın oldu ki, bu, səhv yoldur və elə bir insanın arxasınca getmək lazımdır ki, o, doğurdan da dövləti və xalqı irəli apara bilsin.

Bu baxımdan Azərbaycan xalqının müdrikliyi ondadır ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevi özünə rəhbər seçdi. Ona görə ki, Heydər Əliyevin ideyaları xalqın istək və arzularının ifadəsi idi. Heydər Əliyevin böyüklüyü ondan ibarət idi ki, o, əsl lider, dövlət xadimi kimi xalqın istəklərini, arzularını reallaşdıraraq, onu konkret praktiki müstəviyə keçirə bildi. Bu konkret praktiki müstəvi ilk növbədə dövlətin yaradılması və inkişaf yollarının müəyyən olunmasıdır. 1993-cü ildə hakimiyyətə gələn Heydər Əliyev 1994-cü ildə xəyal hesab olunan bir məsələni reallaşdırdı və "Əsrin müqaviləsi"ni imzaladı. Bu artıq müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin formalaşmasının təcəssümü idi. Hətta bir qədər əvvələ dönərək deyə bilərik ki, Bakıda ölkəmizi arzuolunmaz istiqamətdə aparan qüvvələr hakimiyyətdə olduğu zaman Naxçıvanda Heydər Əliyev tərəfindən Azərbaycanın gələcəyini müəyyən edən konturlar çəkilir, bu istiqamətdə addımlar atılırdı.

Beləliklə, fikrimi ümumiləşdirərək demək istəyirəm ki, biz Azərbaycanın xarici siyasətinin uğurlarından danışanda bu siyasətin kökündə dayanan amilləri də mütləq qeyd etməliyik. Bu amillər xalqın müdrikliyi, onun arzularını reallaşdıran, onu praktik müstəviyə yüksəldən Heydər Əliyev fenomenidir.

Bu iki amil isə İlham Əliyev fenomenini üzə çıxardı. Xalqın maraqları və Heydər Əliyev fəlsəfəsi yeni Azərbaycanın milli maraqlarını ən yüksək səviyyədə təmin etmək üçün formalaşmış bir şəxsiyyətdə təcəssüm etdi. Məhz ona görə bu gün biz tamamilə başqa Azərbaycan barəsində danışa bilirik. Torpaqlarımızı işğaldan azad etdikdən və ərazi bütövlüyümüzü təmin etdikdən sonra biz artıq fərqli Azərbaycandan bəhs edirik.

İnkarolunmaz həqiqətdir ki, indi Azərbaycana xaricdən yeni nəzərlərlə baxırlar. Prezidentimizin rəhbərliyi ilə ölkəmizin inkişafı, güclü dövlətə çevrilməsi və bütün bunların nəticəsi kimi torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi Azərbaycana xaricdən olan baxışları da yeniləyib. Beynəlxalq strukturlar da Azərbaycanla tamamilə başqa bir tərzdə rəftar etməyə başlayıblar.

- Yəqin ki, region ölkələri ilə Azərbaycan arasında olan münasibətlərdə baş verən keyfiyyət dəyişiklikləri də bundan irəli gəlir...

- Bəli, Azərbaycanın regionda yaratdığı yeni reallıqlar ölkələrin bizə olan münasibətlərini də yeni mərhələyə yüksəldib. Azərbaycan dəyişməklə, ətrafımızdakı dövlətlər də dəyişiblər. Gəlin bu dəyişiklikləri ölkələr üzrə nəzərdən keçirək.

Ermənistandan başlayaraq demək olar ki, kapitulyasiya aktını imzaladıqdan sonra bu ölkə faktiki iflasa uğramış bir dövlət kimi nəzərə çarpır. Amma iki il əvvəl Ermənistan tamamilə başqa cür tanınırdı.

Gürcüstan bu gün Azərbaycanla əlaqələrini daha da inkişaf etdirmək niyyətində olduğunu bildirir və mövcud əlaqələri daha yüksək səviyyədə qiymətləndirir. Prezident İlham Əliyevin Gürcüstana səfəri bunu bir daha təsdiq edir. Ona görə də Gürcüstanda da Azərbaycana münasibət, baxış dəyişib.

Vətən müharibəsindən sonra Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri tamamilə yeni məzmun kəsb edir. İki qardaş dövlətin əlaqələrinin ən yüksək göstəricisi Şuşa Bəyannaməsidir. Bu sənəd elə bir birlik yaradıb ki, faktiki olaraq biz bir millət olmaqla yanaşı, artıq bir orduya sahibik, vahid amal haqqında danışmaq və bu istiqamətlərdə işlər görmək iqtidarındayıq. Ona görə biz bu gün Türkiyə ilə qardaşlığı tamamilə yeni formada bəyan edirik. İki qardaş dövlətin prezidentlərinin də qeyd etdiyi kimi Türkiyənin gücü bundan sonra Azərbaycanın gücü, Azərbaycanın gücü isə Türkiyənin gücüdür. Deməli, Türkiyə ilə münasibətlər də dəyişərək artıq tamamilə fərqli bir müttəfiqlik səviyyəsinə yüksəlib.

Həmçinin Azərbaycan-Rusiya münasibətlərində də dəyişikliklər baş verib. Bakı ilə Moskva arasında münasibətlər həmişə qarşılıqlı hörmət əsasında qurulub. İndi isə bu münasibətlər müttəfiqlik məzmunu daşıyır. Azərbaycan yüksəlməsəydi, gücü olmasaydı, torpaqlarını öz ordusu ilə azad etməsəydi, Rusiya ilə müttəfiqlik də mümkün olmazdı.

Pakistanla da münasibətlər tamamilə yeni müstəvidə inkişaf edir. İki dövlət arasındakı əlaqələr Vətən müharibəsində daha da möhkəmləndi, yeni səviyyəyə yüksəldi.

Azərbaycanın Mərkəzi Asiya dövlətləri ilə də münasibətləri köklü şəkildə dəyişib. Vətən müharibəsinin başa çatmasından bir müddət sonra Türkmənistanla Xəzər dənizində təbii qazın birgə hasilatı üçün saziş imzalanıb. Türkmənistanın təbii qazının Azərbaycan üzərindən idxalı artıb. Respublikamızın Özbəkistanla, Qazaxıstanla münasibətlərində tamamilə yeni mərhələ başlayıb. Qırğızıstan və Tacikistan da daxil olmaqla, Mərkəzi Asiya respublikaları Azərbaycana münasibətlərə artıq yeni prizmadan yanaşırlar.

Ən vacib məsələlərdən biri də odur ki, Azərbaycanın türk dünyasında yeri indi başqadır və ölkəmiz öz aparıcı mövqeyi ilə həm də türk dünyasının əməkdaşlığını yeni mərhələyə yüksəldib. Yəni Azərbaycan öz yüksəlişi ilə türk dünyasındakı əməkdaşlığı da dəyişdirib. Ümumi şəkildə desək, bu gün Azərbaycan türk dünyasının aparıcı və birləşdirici dövlətidir. Biz əvvəllər bunu yalnız Türkiyənin timsalında görə bilərdik. İndi isə Azərbaycan da türk dünyasında aparıcı dövlətlərdən biridir. Bu yaxınlarda Prezident İlham Əliyevin Səmərqənddə keçirdiyi vacib görüşlər və Türk Dövlətləri Təşkilatının IX Zirvə görüşündəki çıxışı zamanı səsləndirdiyi fikirlər bunun əyani sübutudur.

- İranın da Azərbaycana baxışlarında dəyişiklik var, amma bu, adını çəkdiyiniz ölkələrlə olduğu kimi xoşməramlı müstəvidə deyil...

- Əslində, bu dəyişikliklər fonunda İranla da münasibətlər yeni müstəviyə yüksəlməliydi. Mehriban qonşuluq, ortaq dəyərlər prizmasından biz belə gözləyirdik. Cənub-Şimal dəhlizi, Xəzər dənizində əməkdaşlıq, İranda 40 milyona yaxın azərbaycanlının yaşaması kimi məsələlər əlaqələrə yeni təkan verməliydi. Lakin qeyd etdiyim dövlətlərlə münasibətlərdə dəyişikliklər müsbət istiqamətdə getdiyi halda, İranla münasibətlərdə paradoksallıq baş verdi. İrandan gözləmədiyimiz və bəlkə də gözlədiyimiz, ancaq bu şəkildə özünü göstərəcəyini fikirləşmədiyimiz münasibət görməyə başladıq.

Qeyd edim ki, buna oxşar vəziyyət özünü daha əvvəllər də, Azərbaycan torpaqları işğal altında olarkən İran-Ermənistan münasibətlərinin səviyyəsi ilə özünü göstərmişdi. Ona görə ki, Azərbaycanın yaxın hesab etdiyi heç bir ölkə Ermənistanla İran qədər sıx əlaqələr yaratmamışdı. Hətta Rusiya belə Ermənistanla münasibətlərdə siyasi neytrallığını qorumağa çalışır, balanslaşdırılmış siyasət yürüdürdü. İran isə ortaq mənəvi dəyərlərimiz olduğu halda tamamilə başqa xətt tutmuşdu.

Müharibədən sonra isə İranın Azərbaycana münasibəti başa düşülən deyil. Qısa müddət ərzində Azərbaycan sərhədlərinə yaxın sayca üçüncü genişmiqyaslı hərbi təlimlərin keçirilməsinin dostca izahı yoxdur. İranın hərbi rəhbərliyi bəyanat verir ki, bu təlimləri həm dostlara, həm düşmənlərə mesaj vermək üçün keçiririk. Yaxşı, dostlar, düşmənlər deyəndə kimi nəzərdə tutursunuz? Araz çayı üzərində körpülər quraşdıraraq tankları keçirməklə nəyi məşq edirsiniz?

İran Zəngəzur dəhlizini özünə təhlükə hesab edir. Bu da ondan irəli gəlir ki, İranda vəziyyəti düzgün təhlil etmirlər. Başa düşə bilmirlər ki, bu dəhliz İranın özü üçün də yeni iqtisadi dividendlərin yaranması deməkdir. Düzgün təhlillər aparılmadığı üçün isə İran yanlış davranış nümayiş etdirir. Digər tərəfdən bu onu göstərir ki, İran Azərbaycanın yaratdığı yeni reallıqlara hazır deyil. İran bu reallıqları həzm edə bilmir. Həzm etmək üçün yeni reallığı dərk etmək lazımdır. Bu reallığı dərk etmək üçün konkret məsələlər gündəmə gətirilib təhlil edilməlidir. İranda süni şəkildə yaranmış xof məcbur edir ki, onlar tamamilə reallıqla əlaqəsi olmayan addımlar atsınlar, hərbi təlimlər keçirsinlər, dostluqdan uzaq açıqlamalar versinlər və sairə.

Başqa məqam isə İranın bu həqiqətləri dərk edib-etməməsidir. Onlar dərk etməlidirlər ki, Ermənistanın siyasəti həm də İranın özünə qarşıdır. Ancaq istənilən halda, yəni İranın bunu dərk edərək, yaxud dərk etməyərək Azərbaycanın sərhədlərində genişmiqyaslı təlim keçirməsi qonşuluq və dostluq münasibətlərinə ziddir. İran rəhbərliyi Azərbaycanla dostluq münasibətləri haqda həmişə yüksək fikirlər söyləyib. Amma bu necə dostluqdur ki, sərhədlərimizdə üçüncü dəfə təlimlər keçirilir. Bu necə dostluqdur ki, Araz çayının üzərindən tankların keçidi sınaq edilir. Bu necə dostluqdur ki, Ermənistanla münasibətlər yeni səviyyəyə qaldırılır, Qafanda konsulluq açılır, Təbrizdə Ermənistanın konsulluğunun açılması barədə danışılır. Bu, İranın Azərbaycanın yeni yaratdığı reallıqları qəbul etməməsinin və bunun nəticəsində düzgün siyasi qərarlar verməməsinin nəticəsidir.

Əminəm ki, İran bunu başa düşəcək. Bunu başa düşməyə isə Azərbaycanın gücü, Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri vadar edəcək. Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri ölkəmizə qarşı olan bütün cəhdlərə qarşı ən tutarlı cavab və sipərdir. Azərbaycanla hədə-qorxu ilə danışmaq mümkün deyil.

Tam səmimiyyətlə deyə bilərik ki, İran təhlükəni Azərbaycandan yox, yaxın olduğu Ermənistandan gözləməlidir. Ona görə ki, Ermənistanın məqsədi hər zaman regionda gərginliyin mövcudluğu, xalqlar arasında nifaq salınması olub. Ermənistanın apardığı siyasət regionda sabitliyi pozaraq dividendlər qazanmaq niyyəti güdüb. Azərbaycan dövləti sabitliyi üstün tutur, Ermənistan isə sabitliyi pozulmağa, təhdid yolu ilə milli maraqlarını təmin etməyə çalışır. Məsələn, Azərbaycanın regionda yürütdüyü siyasət heç bir halda İranın milli maraqlarına qarşı yönəlməyib. Bakı bəyan edib ki, öz ərazisindən İrana qarşı istifadə oluna bilməz.

Lakin Ermənistanın siyasəti 180 dərəcə fərqlidir. Bu ölkə İranla dostluq etdiyi halda, ona qarşı olan qüvvələri ərazisinə gətirir. Misal üçün, ABŞ-nin dünyada ən böyük səfirliyi Ermənistandadır. Ermənilər hər yolla çalışırlar ki, Ermənistanda ən çox Qərbdən olan nümayəndəliklər fəaliyyət göstərsinlər. Bəs həmin nümayəndəliklər hansı ölkələri təmsil edir? Onların böyük əksəriyyəti ABŞ-ni təmsil edir ki, onun da İranla münasibətləri gərgindir. Qərb ölkələri Avropa İttifaqını, ATƏT-i təmsil edirlər ki, onlarla da İran arasında əlaqələr çox soyuqdur. Deməli, Ermənistan onları ölkəyə gətirirsə, hansısa formada İranın maraqlarına zidd addımlar atır. Hiyləgərliyin dərəcəsinə baxın ki, bir tərəfdən İrana yalvarır, digər tərəfdən onun maraqlarına qarşı çıxır. Belə ki, farslara tərəf üz tutaraq onlarla tarixi köklərinin eyni olduğunu və bu səbəbdən Ermənistanın Qərbə tərəf qaçdığı dövr ərzində İranın vaxtilə ona xəyanət etmiş "qan qohumlarını" yedirib-içirtməli və qorumalı olduğunu bəyan edir.

Eyni sözləri Ermənistanın Rusiya siyasəti barədə də demək olar. Ermənistan KTMT-nin üzvüdür, bütün iqtisadiyyatı Rusiyadan asılıdır, hətta sərhədlərini də Rusiya qoruyur. Amma Nensi Pelosinin səfəri zamanı bir gecədə İrəvanda Rusiya ilə dostluq posterləri yığışdırılmış, hər yerdə Ukrayna bayraqları asılmışdı.

Oxşar fikirləri Ermənistanın Türkiyəyə və Azərbaycana münasibəti barədə də demək olar. Azərbaycanla münasibətlərin normallaşdırılmasına paralel olaraq Türkiyə ilə də münasibətlərin normallaşdırılması üçün danışıqlar getdiyi halda Ermənistan beynəlxalq səviyyədə həm Azərbaycana, həm də Türkiyəyə qarşı iş aparır. Bu, Ermənistan fəlsəfəsinin ikiüzlülüyü deyilmi? Bu, Ermənistanın mahiyyətinin riyakarlılığı deyilmi? Riyakarlıq və ikiüzlülük isə sabitliyə gətirə bilməz.

- Səməd müəllim, Ermənistanın danışıqlar prosesindəki ziddiyyətli davranışları fonunda Azərbaycanın onu sülhə və öhdəliklərini yerinə yetirməyə məcbur etməsini necə qiymətləndirmək olar?

- Ermənistan kapitulyasiya aktını imzalayandan sonra bir dövlət kimi özünün mövcudluğunu sübut edə bilmir. Bu baxımdan Azərbaycan müharibənin qalibi, dünyada imzası olan, güclü, tamamilə yeni müstəvidə bir dövlət kimi bu gün iflasa uğramış, özünü sübuta yetirməyən, normal və müstəqil siyasət yürüdə bilməyən bir qurumla danışıqlar aparır.

Hakimiyyətdə olan N.Paşinyan və onun ətrafında olan qüvvələr Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyır. Praqa görüşündə də bu bəyan edildi. Paşinyan Azərbaycanla münasibətlərin normallaşdırılması barədə danışır və çətin də olsa, bu proses gedir. Ancaq Ermənistanda bunu qəbul etməyən revanşistlər, müharibə istəyənlər də var. Bunlardan da başqa erməni diasporunun da proseslərlə bağlı öz marağı var. Diaspor nə hakimiyyətlə, nə də revanşistlərlə hesablaşmadan öz gündəmini ortaya qoyur. Bu gündəmi Fransa prezidentinin açıqlamaları, regionda gərginliyin bitməməsi, saxta "erməni soyqırımı" iddialarının müzakirəsi təşkil edir və bunun vasitəsilə diaspor Qərbdə özünə xal qazanmağa çalışır.

Çətinlik ondan ibarətdir ki, birincisi, Ermənistan hakimiyyəti özünün vahid siyasətini formalaşdıra bilmir. İkincisi, vahid siyasəti formalaşdırsa, danışıqlar masasında əyləşsə belə ondan sonra qorxu, təhdid və təzyiq altında verdiyi sözlərdən, imzaladığı sənədlərdən imtina edir, təxribatlara əl atır. Təsəvvür edin ki, biz belə bir ölkə ilə danışıqlar aparırıq.

Əvvəl qeyd etdiyim kimi, Ermənistan bir tərəfdən İranın yanına qaçır, digər tərəfdən ona qarşı hiyləgər siyasət yürüdür. Bir tərəfdən Rusiya ilə münasibətləri darmadağın edir, digər tərəfdən ondan kömək umur. Bax Ermənistanın siyasəti budur. Göründüyü kimi, Ermənistanın siyasəti yalnız ikiüzlülük deyil, həm də xəyanət əsasında formalaşır. Ermənilər Osmanlı dövründə türklərə xəyanət ediblər. Sonra ərazisində yaşadıqları Azərbaycana xəyanət ediblər. İndi isə Rusiyaya xəyanət edirlər. Lakin artıq yeni himayədar tapmaq cəhdləri bir tərəfdən regiondakı ümumi geosiyasi vəziyyətlə, digər tərəfdən isə ermənilərin regionda qaçmadığı və ya sığınmağa çalışmadığı qonşu dövlətin qalmaması ilə əlaqədar çətinləşib. Tarix boyu Şah Abbasdan Osmanlıya, onlardan ruslara, daha sonra sovetlərə qaçaraq, onlar vəziyyətdən istifadə edib Azərbaycanın böyük bir ərazisini öz əllərinə keçiriblər. Nəhayət, həm Sovet İttifaqına, həm də bizə xəyanət edib, yeni Rusiya Federasiyasından yapışaraq, onlara da eyni şəkildə satqınlıq edərək Qərb sivilizasiyasının bir hissəsi olduqlarını bəyan edirlər. Ancaq daha qaçmağa yer qalmayıb, dairə qapanıb.

Erməni siyasi qüvvələri həm də öz xalqına xəyanət edir. Bu baxımdan erməni xalqının faciəsi ondan ibarətdir ki, onun siyasi rəhbərliyi xalq tərəfindən verilmiş mandatı düzgün istifadə etmək iqtidarında deyil. Nəinki düzgün istifadə etmək iqtidarında deyil, həm də başqa dövlətlərin və siyasi mərkəzlərin maraqlarını regionda əks etdirməklə məşğuldur.

Prezident İlham Əliyev və N.Paşinyan arasında Praqada Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Şarl Mişelin vasitəçiliyi və Fransa prezidenti E.Makronun iştirakı ilə keçirilən görüşdə tarixi nailiyyətlər əldə olundu. Bu görüş həmin vaxt Praqada 44 ölkənin rəhbərinin iştirakı ilə keçirilən "Avropa siyasi birliyi" Zirvə toplantısı çərçivəsində baş tutdu. Zirvə toplantısı çərçivəsində ən sanballı tədbir də məhz bu görüş oldu. Bundan başqa Praqada nəticəyönümlü başqa bir tədbir və ya görüş olmadı.

Bu görüşdə iki mühüm məsələ faktiki olaraq öz həllini tapdı. BMT-nin Nizamnaməsinə və 1991-ci il Alma-ata deklarasiyasına əsasən, Ermənistan Azərbaycanın, Azərbaycan da Ermənistanın ərazi bütövlüyünü tanıdı. Görüşdə təklif olunan məsələlərdən biri də Avropa İttifaqının sərhədlərin delimitasiyasını müşahidə missiyasının regiona gəlişi idi. Azərbaycan öz ərazisinə belə bir missiyanın gəlişinə etiraz etdi ki, bu da tamamilə düzgün yanaşmadır. Çünki Azərbaycanla Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası ilə bağlı komissiyalar yaradılıb, görüşlər keçirilib. Ona görə başqa bir formada kiminsə ərazilərimizə gəlib delimitasiya və demarkasiya ilə bağlı müşahidələr aparmasına ehtiyac yoxdur.

Ermənistan isə dərhal bu təklifə razı oldu və onları dəvət etdi. Amma göründüyü kimi, Ermənistan Rusiya tərəfindən qorunan sərhədlərinə NATO üzvlərindən ibarət müşahidə missiyasını dəvət edərək bir-birinə qarşı olan qüvvələri öz ərazisində üz-üzə gətirir. Yəni nə dərəcədə burnunun ucunu görməyən siyasət aparasan ki, Rusiya hərbçilərinin olduğu yerə Qərb müşahidəçilərini gətirəsən. Təbii ki, bu, Rusiyada xoş qarşılanmır.

Bununla yanaşı, Ermənistan ATƏT-in missiyasını da ərazisinə gətirmək istəyir. Bu da tamamilə qeyri-qanuni, konsensusdan uzaq missiyadır. Üzv dövlətlərin birgə qərarı olmadan göndərilən müşahidə missiyası legitim ola bilməz.

Beləliklə, Ermənistan həm Azərbaycanla, həm digər qonşuları və tərəfdaşları ilə ziddiyyətli siyasət yürüdür. Bir daha əvvələ qayıdaraq qeyd edirəm ki, İranla əlaqələri inkişaf etdirmək niyyətində olduğunu göstərən Ermənistan bu ölkəyə qarşı olan qüvvələri ərazisinə gətirir. Türkiyə ilə danışıqlar apardığı halda ona qarşı beynəlxalq səviyyədə gündəlikdə olmayan məsələləri qaldırır. İrəvanda son vaxtlar Rusiya ilə bağlı elə fikirlər səsləndirdilər ki, bu, Moskvada heç cür müsbət qarşılana bilməz. Belə fikirlər o zaman səslənə bilərdi ki, Ermənistanın iqtisadiyyatı Rusiyadan asılı olmasın. O zaman belə bəyanatlar verilə bilərdi ki, Ermənistan sərhədlərini özü qorusun. O zaman belə hərəkətlər edilərdi ki, ərazisində Rusiyanın hərbi bazası olmasın. Amma bunların hamısının mövcudluğu şəraitində və KTMT-in üzvü olduğu halda Ermənistanın belə bəyanatlar verməsi Rusiyaya da qarşı məkrli siyasətin yürüdülməsinin göstəricisidir.

Azərbaycana gəldikdə, Ermənistan ərazi bütövlüyümüzü tanıdığı halda ATƏT, Avropa İttifaqı, Avropa Şurasında və başqa təşkilatlarda, Fransa və ABŞ-dəki lobbisi vasitəsilə ölkəmizə qarşı qətnamələrin qəbuluna çalışır. Bununla da Azərbaycanla danışıqlar apardığı, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdığı və guya sülh yaratmaq niyyəti olduğu halda respublikamıza qarşı hansısa sənədlərin qəbuluna çalışırlar. Görürsüz, danışıqlar masasının arxasından qalxan kimi tamamilə fərqli siyasət yürüdürlər. İran, Rusiya, Türkiyə və Gürcüstanla da bağlı eyni şəkildə fəaliyyət sərgiləyirlər.

Bax belə bir subyektlə biz danışıqlar aparırıq. Ona görə Ermənistanda gedən proseslər həm də onu ciddi bir tərəf kimi qəbul etməyə imkan vermir. Lakin bunlara baxmayaraq, Azərbaycan Ermənistanı qətiyyətlə öhdəliklərini yerinə yetirməyə məcbur edir və bütün proseslər ölkəmizin milli maraqları çərçivəsində aparılır.

- Fransa prezidenti Makronun Praqa görüşündən sonra Azərbaycana qarşı söylədiyi fikirlər nəyə xidmət edirdi?

- Brüssel formatı çərçivəsində artıq bir neçə görüş keçirilib və müsbət istiqamətdə nəticələr var. Bu çərçivədə Praqada keçirilən görüşdə Fransa prezidentinin də iştirakı Azərbaycanın xoş niyyəti idi. Təəssüflər olsun ki, Fransa prezidenti bu xoş niyyəti dəyərləndirə bilmədi və növbəti dəfə öz acizliyini ortaya qoydu. Öz siyasətini Avropa səviyyəsində başqa bir müstəvidə göstərən Fransanın prezidenti bu məsələdə özünü aciz və ölkəsinin bəyan etdiyi dəyərləri müdafiə etmək iqtidarında olmayan tərəf kimi göstərdi. Ona görə ki, vasitəçi tərəf tuta bilməz, tərəf tutursa, vasitəçi ola bilməz. Makronun açıqlamaları Fransanın dövlət kimi nüfuzuna da böyük zərbədir.

Bu nöqteyi-nəzərdən ortaya çıxan nəticə həm də o oldu ki, Fransada siyasi korrupsiya dərin kök salıb. Heç təsadüfi deyil ki, bu gün Avropa Şurasında da Fransada siyasi korrupsiya, o cümlədən siyasi partiyaların içərisində korrupsiya müzakirə olunan məsələlərdən biridir.

Fransanın düşünən beyinləri bunu anlayır. Misal üçün bir neçə gün bundan əvvəl Fransanın Azərbaycandakı səfiri məqalə yazaraq, ölkəsinə hansısa formada bəraət qazandırmağa çalışdı. Ancaq reallıqda biz görürük ki, erməni diasporu və onun ətrafında birləşən qüvvələr faktiki olaraq Fransa siyasətini girov götürüblər. Fransa siyasətində fransız milli maraqları əvəzinə erməni diasporunun maraqları ifadə olunur. Fransanın ən böyük faciələrindən biri budur.

Ortaya çıxan nəticə həm də odur ki, erməni diasporu Ermənistanda gedən prosesləri əsla nəzərə almır, bu ölkənin gələcəyi, mövcudluğu haqqında düşünmür. Hətta onlar Ermənistan dövləçiliyinə belə zərbə vurmağa hazırdırlar ki, öz maraqlarını Qərb paytaxtlarında daha yüksək səviyyədə təmin edə bilsinlər. Onlara erməni xalqının mənafelərinin təmin olunması yox, münaqişənin mövcudluğu daha çox maraqlıdır. Onlara sülhün bərqərar olmasındansa erməni xalqının hansısa "soyqırımlara" məruz qalması daha vacibdir, daha effektivdir, daha sərfəlidir. Bu nöqteyi-nəzərdən çox təəssüf olsun ki, Fransanın siyasi elitası öz maraqlarını yox, həmin destruktiv qüvvələrin maraqlarını Fransanın maraqları kimi təqdim edirlər. Bu da birincisi, Fransanın milli siyasətinə tamamilə ziddir, ikincisi, Fransanın nüfuzunu aşağı salır, üçüncüsü və ən əsası Fransanın vasitəçilik missiyasında iştirakını qeyri-mümkün edir.

- Fransanın artıq ömrünü başa vurmuş Minsk qrupu ətrafında spekulyasiyaları barədə nə demək olar?

- Vətən müharibəsindən sonra Fransada və ermənipərəst siyasi mərkəzlərdə başa düşdülər ki, artıq müharibə haqqında danışmaq mümkün deyil. Ona görə ki, Azərbaycan özü BMT qətnamələrininin icrasını təmin edib. Başa düşdülər ki, özünə hörmət qoyan dövlət Azərbaycanın beynəlxalq prinsipləri pozduğunu iddia edə bilməz.

Bundan sonra Azərbaycana qarşı sərhədlərdə təxribat törətmək yolu ilə məkrli ssenarini işə saldılar. Bu ssenarini Azərbaycanın daxilində, Qarabağda edə bilmədilər. Çünki birincisi, bura Azərbaycanın öz ərazisidir, ikincisi isə burada müvəqqəti Rusiya sülhməramlıları var. Həm də bu ərazidə təxribat olanda Azərbaycan öz hərbi zərbəsini endirib və kimsə də ölkəmizə bir söz deyə bilməyib. Ona görə bu çirkin senarini Azərbaycan-Ermənistan sərhədlərində həyata keçirməyə cəhd etdilər. Sentyabrda bu təxribatı törətdikdən sonra bütün dünyaya hay-həşir salmağa başladılar ki, Azərbaycan Ermənistanın ərazi bütövlüyünü pozub, hərbçilərimizi öldürüb və sairə. Bunu emosional şəkildə dünyaya çatdırmaq üçün foto və videomontajlardan istifadə etdilər. Ermənilərin planı bu yalan iddialar əsasında Azərbaycana qarşı beynəlxalq kampaniyanın başlanması, sənədlərin qəbulu və həmin sənədlərdən danışıqlar prosesində Azərbaycana qarşı təzyiq vasitəsi kimi istifadə etmək, Qarabağdakı ermənilər üçün status almaqdır. Status məsələsi gündəmdən çıxıb, amma ermənilər bu yollarla status məsələsini yenidən gündəmə gətirmək istəyirlər və Minsk qrupu ətrafında spekulyasiyalar da buradan qaynaqlanır.

Bundan irəli gələrək ermənilər bütün dünyada Azərbaycana qarşı yeni informasiya müharibəsi başladıblar. Lakin əvvəldə qeyd etdiyim kimi, bu gün onların qarşısındakı fərqli Azərbaycandır, güclü Azərbaycandır, ərazi bütövlüyünü bərpa etmiş, beynəlxalq hüququ təmin etmiş Azərbaycandır. İndi dünyada Azərbaycana başqa cür yanaşırlar. Bu baxımdan Azərbaycana təsir göstərmək mümkün deyil və ermənilərin istənilən ssenarisi iflasa məhkumdur. Regionda yeni reallıqlar yaradan Azərbaycan bundan sonra da milli maraqlarını qətiyyətlə təmin edəcək.

- Fransa senatında qəbul olunmuş bədnam qətnamə barədə nə deyə bilərsiniz?

- Daha əvvəl də qeyd etdiyim kimi, bu gün beynəlxalq miqyasda Azərbaycanın gücü, mövqeyi möhkəmlənib. Avropanın yeni formalaşan təhlükəsizlik, iqtisadiyyat, informasiya, mədəniyyət, millətlərarası münasibətlərində Azərbaycan yer alıb. Çünki Azərbaycan əraziləri erməni işğalında olduğu zaman münasibətlər tamam başqa bir rakursda idi. Artıq Azərbaycan öz ərazilərini azad edib və ölkəmizin mövqeyi tamam başqa cür qəbul edilir.

II Qarabağ müharibəsinə qədər bizə olan təzyiqlər torpaqların işğal faktı ilə barışmaqla bağlı idi. İndi isə bizə qarşı başqa bir səmtdə təzyiq göstərilir. Çünki biz artıq regionda güc mərkəziyik, Avropada öz təsir imkanlarımız var. Azərbaycanın qardaş Türkiyə ilə birgə fəaliyyəti də bu məsələlərə tamamilə başqa cür təsir göstərir. İndi məhz bu fəlsəfə gündəmə gəlib. Əslində II Qarabağ müharibəsinə qədər də Fransa ikitərəfli oyun oynayırdı. Sadəcə hazırda məqsədlər bir qədər başqadır. Azərbaycanın yaratdığı yeni reallıq indi tamam fərqli bir yanaşma tələb edir.

Nəzərə alsaq ki, hazırda III virtual Qarabağ müharibəsi gedir, Fransa və onun kimi qərəzli mövqedə olan digər dövlətlər bu gün sözün əsl mənasında vurnuxurlar. Buna baxmayaraq, Azərbaycanın bir çox Avropa ölkələri, Avropa İttifaqı ilə yaxşı münasibətləri mövcuddur. Prezidentimiz Avropada ən yüksək səviyyədə qəbul olunur. Eyni zamanda Azərbaycan Avropayla enerji təhlükəsizliyi sahəsində əməkdaşlığı genişləndirir, Avropaya qaz nəqlini iki dəfədən çox artırır. Həmçinin iqtisadi, təhlükəsizlik və informasiya sahələrində münasibətlər yeni səviyyəyə yüksəlir.

Bu gün Fransa daxilində elə bir mənzərə yaradıblar ki, özləri öz siyasətlərinin qurbanı olurlar. Erməni diasporu Qərb ölkələrində xərçəng xəstəliyi kimi yer alıb. Bu xərçəng xəstəliyi Fransada böyük dövlət olduğu üçün aydın görünməsə də, bunun elementlərini müşahidə etmək mümkündür. Bunu Makronun bir gün "hə" deyib, sonra "yox" deməsindən açıq şəkildə sezmək olur. İndi isə onlar Fransa senatında elə cəfəng xarakterli məsələlərə yer veriblər ki, bu, məsxərəyə çevrilib. Sadəcə olaraq Fransa senatında qəbul edilən həmin o bədnam qətnamə reallıqdan o qədər uzaq və qərəzlidir ki, bütün dəyərsizliyinə və lüzumsuzluğuna baxmayaraq konkret məna kəsb edir. Yəni artıq Fransa özünün danışıqlar prosesindəki vasitəçiliyini tamamilə etibarsız etmişdir və bu qətnamənin hansısa bəndinə ciddi yanaşmaq absurd görünür. Əslində, Birinci vitse-prezidentimizin UNESCO ilə bağlı atdığı addım həm UNESCO-ya, həm Fransa senatına dərs olmalıdır. Milli Məclis də artıq bu qətnamə ilə bağlı bəyanat verib və hər zaman olduğu kimi, bundan sonra da ölkəmizə qarşı bu cür hərəkətlərə, qərəzli mövqeyə Azərbaycan öz sərt reaksiyasını verəcək.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"